

Asia: VM068:00/2017

Kuuleminen henkilötunnuksen uudistamista koskevan työryhmän johtoryhmän väliraportista

Nykytilan ongelmat

Onko työryhmä mielestänne tunnistanut oikeat haasteet nykyjärjestelmässä? Onko tiedossanne sellaisia ongelmia, jotka tulisi näiden lisäksi huomioida?

Sähköisen asioinnin turvallisuuden takia on kannatettavaa ohjata järjestelmän kehittämisessä siihen, ettei sähköisessä tai paikan päällä asiointissa tukeuduta

pelkkään henkilötunnuksen tai muiden henkilötietojen kertomiseen ilman sähköistä tai tunnistusasiakirjasta tehtyä tunnistusta. Jos henkilöllisyys on asiointissa relevantti, pitäisi aina pystyä vastaamaan siihen yksinkertaiseen kysymykseen, että mistä tiedän, että henkilö kertoo omat henkilötietonsa.

Työryhmän olisi hyvä keskittyä jatkossa lisää henkilötiedon hallintaan, luovuttamiseen sekä käyttämiseen liittyvän lainsäädännön selkeyttämiseen ja

täsmentämiseen ja siihen, että henkilötunnuksen, jonka varsinainen tehtävä on yksilöiminen, käyttöä tunnistautumiseen rajoitettaisiin.

Onko järjestelmässä sellaisia elementtejä, joista ei mielestänne saisi luopua?

Siitä, että henkilötunnuksesta ilmenee käyttäjän ikä, ei tulisi luopua, jos tunnusta voidaan käyttää sellaiseen toimintaan, joka edellyttää esimerkiksi 18 vuoden ikää. Muutoin ollaan siinä tilanteessa, että tunnistuksen vastaanottajan on varmistettava ikä jostakin toisesta palvelusta tai tallennettava se erillisenä tietona.

Tulevaisuuden näkymät ja haasteet

Millaisten ilmiöiden oletatte vaikuttavan henkilön yksilöinnin ja identiteetin tarpeisiin tulevaisuudessa? Onko joihinkin muutostrendeihin reagoiminen erityisen kriittistä tulevaa ratkaisua suunniteltaessa?

Henkilön tunnistaminen sähköisessä asiointissa on nykyään ja jatkossa perusluonteinen tarve. Sähköisen tunnistamisen menettelyt ja niiden varmuustasot

rakennetaan valtion takaaman henkilön yksilöinnin ja identiteetin varaan, ts. ainakin nykyajattelussa valtio tuottaa eIDAS-sääntelyn tarkoittamat luotettavat lähteet.

Väliraportissa kuvataan erilaisia elämän kansainvälistymisestä johtuvia keino- ja tunnuksien käyttötarpeita nykymallissa ja nämä tilanteet tuskin vähenevät. Koska tunnistus- ja tunnistautumistarve koskee siis paljon muitakin kuin nykyisellä

tavalla VTJ:ssä henkilötunnuksella yksilöityjä henkilöitä, järjestelmän skaalautuvuus ja henkilön yksilöinnin varmuustasojen joustavuus vaikuttaa kriittiseltä

suunnittelukriteeriltä. Edelleen julkista luotettavuutta nauttivan tiedon pitäisi myös perustua todelliseen tunnistamiseen, jotta sen varaan voi rakentaa luotettavaa sähköistä identiteettiä.

Miten näette nykyisen henkilötunnusjärjestelmän mahdollisuudet vastata tulevaisuuden haasteisiin?

Suurimpana haasteena on henkilötunnusten riittävyys tulevaisuudessa.

Oletteko tunnistanneet sellaisia jo olemassa olevia tarpeita, joihin väliraportissa esitetyt ratkaisumallit eivät kykene vastaamaan?

Väliraportissa esitetyt ratkaisumallit eivät kykene vastaamaan nykyisessä muodossaan eIDAS-tunnistautumisvelvollisuudesta aiheutuviin tarpeisiin. EIDASissa

on kyse pelkkään syntymäaikaan ja nimeen perustuvasta yksilöimisestä, joka poikkeaa suomalaisesta henkilöiden yksilöimisen tavasta ja vaatimuksista. On

kannatettavaa, että eIDAS-järjestelmää koskevaa kysymystä selvitellään jatkovalmistelussa rinnakkain valittavan toimintamallin kanssa.

Biometria

Miten näette biometrian hyödyntämismahdollisuudet uudistuksessa?

Biometrian hyödyntäminen olisi kannatettavaa henkilötunnusta myönnettäessä.

Millaisia mahdollisuuksia biometria tarjoaa?

-

Millaisia riskejä näette biometrian hyödyntämisessä?

Väliraportissa käsitellään biometrisiä tietoja osana henkilön yksilöinnin attribuutteja väestötietojärjestelmän kaltaisessa tietovarannossa. Biometrinen tunniste tai usean biometrisen tunnisteiden yhdistelmä voi muodostaa myös yhden sähköisessä tunnistamisessa vaadittavan todentamistekijän, jolloin toinen välttämätön todentamistekijä voi olla tietoon perustuva (kuten PIN-koodi) tai hallussapitoon perustuva (kuten sirukortti tai mobiililaite/mobiilisovellus).

On tärkeää erottaa toisistaan perusrekistereissä tai tunnistusasiakirjoissa olevat biometriset tiedot ja sähköisessä tunnistamisessa todentamistekijänä käytettävät biometriset tiedot. Jälkimmäisistä konkreettinen esimerkki on toistaiseksi mobiililaitteeseen mobiililaitteen tekniikalla paikallisesti tallennettu sormenjälki tai kasvokuva.

Väli raportissa käsitellään hyvin sitä, että biometrinen tietojen käsittelyn tekninen kehitysaste ja siten luotettavuus sekä käytettävyys vaihtelee. Siksi biometriseen tietoon tulisi tukeutua vain osana yksilöintiä tai tunnistamista. Edelleen sen takia, että ihmisen biometrisia ominaisuuksia ei voi vaihtaa, hyödyntämisessä on sekä perusrekistereissä että paikallisissa sovelluksissa varauduttava tilanteisiin, joissa biometriseen tietoon ei voi luottaa, koska tieto on joutunut väriin käsiin.

Työryhmän tulisi selvittää jatkossa tarkemmin biometrinen tunnistetietojen ja niiden varmentamiseen käytettävien tekniikoiden sekä laitteistojen standardisointia.

Ratkaisumallien arviointi

Kommentteja minimimallista

Minimimalli on hyvä ratkaisumalli siinä mielessä, että vanhat olemassa olevat tunnukset jäisivät lähtökohtaisesti voimaan.

Nykyisen henkilötunnuksen taustalle tulisi tässä mallissa olla mahdollista liittää keskitetyssä mallissa esiin tuotuja varmennettuja henkilötietoja.

Minimimalli ei poista tai paljoakaan vähennä identiteettivarkauksia.

Kommentteja keskitetystä mallista

Keskitetty malli ei poista tai paljoakaan vähennä identiteettivarkauksia. Tämä malli ei tarjoa minimimallia parempia edellytyksiä esimerkiksi identiteettivarkauksien estämiseen.

Kommentteja hajautetusta mallista

Käytännössä hajautettu malli on jo osittain käytössä. Identiteettivarkauksien osalta olemme jo tässä mallissa esitettyssä tilanteessa, kun esimerkiksi poliisi alkaa velvollisuuksiensa perusteella tutkia mahdollista rikosta.

Tässä mallissa mainitulla identiteettitietojen välittäjällä olisi todella suuri vastuu tietoturvan järjestämisestä, mikä ei kuitenkaan suojaisi tätäkään tahoja uhkilta vaan oikeastaan saattaisi tehdä ne suuremmiksi, koska kaikki tiedot kulkisivat yhden toimijan kautta.

Tämäkään malli ei poista tai paljoakaan vähennä identiteettivarkauksia.

Millä tavalla työtä tulisi mielestänne jatkossa suunnata? Mitkä elementit esitetyistä malleista ovat mielestänne tarkoituksenmukaisia jatkoselvityksen kannalta?

Yleisesti ottaen eIDAS-kyvykkyyden ja rajat ylittävän asioinnin sekä henkilön yksilöinnin soveltamisalan laajennustarpeiden takia kehittämisessä tulisi selvittää henkilön yksilöinnin "varmuustasojen" mahdollisuutta. Näistä syistä olisi keskeistä myös selvittää ja ohjata järjestelmien kehitystä joustavammaksi siten, ettei toiminta ole riippuvaista henkilötunnuksen kaltaisesta määrämuotoisesta tunnuksesta.

Keskitetty luotettu henkilökisteri on tehokas ja tarkoituksenmukainen perusta sekä julkiselle että yksityiselle sektorille. Tämä ei sulje pois erilaisten

henkilötietoattribuuttien hajauttamista muihin tietovarantoihin. Tällaisessa mallissa olisi selkeästi tunnistettava, mitkä ovat henkilön yksilöinnin välttämättömiä perustietoja (esimerkiksi yksilöintitunnus, syntymäaika, nimi, entiset nimet, sukupuoli, mahdollinen biometrinen tieto) ja mitkä lisätietoja (esimerkiksi kansalaisuus, osoite, kotikunta).

Henkilön tietojen oman hallinnan tarkastelussa on tärkeää ottaa huomioon myös se, että vaikka mahdollisuuksia ja tietoja tarjotaan, ihmiset eivät välttämättä ole eikä kaikilla ole kykyä olla "valistuneita kuluttajia" tai "valistuneita henkilötietojensa hallinnoijia". Järjestelmän tulee siksi taata oletusarvoisesti privacy by design ja mahdollisuus toimia yhteiskunnassa myös ilman omia aktiivisia sähköisten identiteettien hallintatoimenpiteitä.

Mitä elementtejä malleista puuttuu tai haluaisitteko esittää kokonaan toisenlaista ratkaisumallia?

-

Vaikutukset

Miten vaikutusarviointia olisi mielestänne tarkoituksenmukaista tehdä, kun jatkoselvityksen kohde on konkretisoitunut?

Vaikutusten arvioinnissa tulisi huomioida esimerkiksi valtionhallinnon järjestelmiin vaadittavien muutosten kustannukset ja aikataulu. Lisäksi tulisi huomioida

siirtymisaika ja tunnuksen integrointi kaikkiin järjestelmiin.

Mitä tahoja olisi mielestänne tärkeää kuulla vaikutuksia arvioitaessa?

Vaikutuksia arvioitaessa olisi tärkeää kuulla valtionhallintoa, kaupunkeja ja kuntia sekä pankki- ja vakuutussektoria.

Miten arvioisitte vaikutuksia järjestelmiinne tai toimintaanne seuraavissa tilanteissa, olettaen mahdollisuuden kohtuulliseen siirtymäaikaan:

A) henkilötunnuksen välimerkki muutetaan tai lisätään uusi välimerkki

B) henkilötunnuksesta poistetaan sukupuolietieto

C) henkilötunnuksesta poistetaan syntymäaika

D) henkilötunnuksen muoto muutetaan kokonaisuudessaan erilaiseksi merkkisarjaksi

Henkilötunnusta käytetään laajasti iän varmistamiseen erilaisissa järjestelmissä ja palveluissa. Jos henkilötunnuksesta poistettaisiin syntymäaika, tästä aiheutuisi ongelmia sellaisissa tilanteissa, joissa asiakkaan ikä lasketaan järjestelmissä henkilötunnuksen alkuosan perusteella.

On myös huomioitava henkilötunnuksen tärkeys järjestelmien välisenä hakutekijänä.

Muut kommentit

Muita kommentteja väliraportista tai selvityksen kohteesta

Nyt esitetyissä ratkaisumalleissa puhutaan henkilötietoihin ja identiteettiin liittyen muistakin asioista ja laajemmistakin kokonaisuuksista kuin vain henkilötunnuksesta ja sen käytöstä. Lukijalle jää epäselväksi, mitä tarkoitetaan esimerkiksi varmennetuilla henkilötiedoilla tai tunnuksen liitettävillä tiedoilla.

Avoin vastauskenttä

Tähän voitte kirjoittaa vapaasti jäsennellyn avovastauksen

-

Laatikainen Riitta
Liikenne- ja viestintävirasto